

Handläggare
Jeanette Nordin

Datum
2017-08-08
Diarienummer
OSN-2017-0155
Rev 2017-08-21

Omsorgsnämnden

Brukarombud i Uppsala kommun

Förslag till beslut

Omsorgsnämnden föreslås besluta

att ändra på titeln brukarombudsman till brukarombud, samt

att uppdra till förvaltningen att rekrytera brukarombud enligt förslag till definition och ansvar.

Sammanfattning

Omsorgsnämnden fick den 12 december 2016 i uppdrag av kommunfullmäktige att i samråd med HSO, handikappförbundens samarbetsorgan, i Uppsala kommun ta fram förslag till definition och ansvar till en tjänst som brukarombudsman.

Omsorgsförvaltningen tillsatte en arbetsgrupp under våren 2017 som i nära samarbete tagit fram förslag till definition och ansvar för den tilltänkta tjänsten. Arbetsgruppens förslag till definition och ansvar har utmynnats i tre övergripande områden.

- Stärka egenmakten hos individen
- Skapa kunskap om livssituationen för medborgare med funktionsnedsättning, samt
- Arbeta strategiskt gentemot politik och omvärld

Ärendet

I Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning som antogs 12 december 2016, beslutade kommunfullmäktige att en brukarombudsman skulle tillsättas. I handlingsplanen till programmet fick omsorgsnämnden i uppdrag att i samråd med HSO, handikappförbundens samarbetsorgan, ta fram förslag till definition och ansvar för tjänsten.

Omsorgsförvaltningen tillsatte en arbetsgrupp tillsammans med HSO i Uppsala kommun bestående av fyra representanter från HSO samt en sammankallande tjänsteperson. Arbetsgruppen träffades vid fem tillfällen under våren och har i nära samarbete tagit fram förslaget till definition och ansvar för den tilltänkta tjänsten.

Titeln brukarombud är en könsneutral titel och att den tydligt visar vilken grupp den är tänkt att representera och presentera. Arbetsgruppens förslag på ny titel ligger även i linje med

Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning där perspektiven kring barn och jämställdhet särskilt ska präglade och genomsyra Uppsala kommuns funktionshinderpolitiska arbete.

Definition och ansvar

Förslaget grundar sig på att brukarombudet ur ett demokratiskt perspektiv ska arbeta för att stärka inflytandet för kommunens medborgare med funktionsnedsättning genom att tillvarata deras intressen både på såväl individnivå som på kollektiv nivå i FN-konventionens anda.

Brukarombudet ska stärka inflytandet för individen genom individuell information, rådgivning och vägledning om vart den enskilde kan vända sig med exempelvis synpunkter och klagomål.

Brukarombudet ska ta tillvara på medborgarnas intressen samt samla kunskap och erfarenheter om livssituationen för medborgare med funktionsnedsättning för att medvetandegöra kommunens nämnder och bolag.

Brukarombudet ska ta tillvara erfarenheter och information genom att samarbeta med HSO i Uppsala kommun, Forum för brukarinflytande i Uppsala län samt andra handikappförbund, ombud, ombudsmän och samordnare.

Brukarombudet ska driva på och följa upp att Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och FN-konventionen följs, samt stimulera till ändamålsenliga åtgärder utifrån den vunna kunskapen om situationen för medborgare med funktionsnedsättningar i kommunen.

Placering av tjänsten i Uppsala kommun

Brukarombudet skall arbeta med alla kommunens verksamheter och bolag. Brukarombudet kommer organisatoriskt att tillhöra omsorgsnämnden. Det är viktigt att brukarombudet är tillgängligt för alla personer som har någon form av funktionsnedsättning. Det ska därför ges möjlighet till kontakt via exempelvis internet, telefon och personliga möten.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnader för tjänsten ska rymmas inom ramen för omsorgsnämndens budget. Beräknad kostnad för år 2018 är 700 000 kronor på årsbasis.

Konsekvenser för jämställdhet

Förslaget är en del i arbetet för en mer jämställd livssituation för personer med funktionsnedsättning och ska leda till ökad jämställdhet.

Konsekvenser för tillgänglighet

Förslaget innebära ökad tillgänglighet och delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

Konsekvenser för barnperspektivet

Brukarombudet ska möta medborgare oavsett ålder vilket innebär ett ökat barnperspektiv i kommunen.

Omsorgsförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Handläggare
Jeanette Nordin

Datum
2017-08-08

Diarienummer
OSN-2017-0155

Brukarombud i Uppsala kommun

Bakgrund

Sverige ställde sig bakom den av FN antagna konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning år 2008. På en lokal nivå innebär det att Uppsala kommuns verksamheter ska vara tillgängliga för alla människor.

Då det än i dag finns strukturella hinder som utestänger människor med funktionsnedsättningar från att delta i samhället på lika villkor som andra har Uppsala kommun höjt ambitionsnivån för att undanröja hinder och säkerställa att kommunen är tillgänglig för dem som bor och vistas i kommunen.

Som ett led i arbetet med att göra Uppsala mer tillgängligt och inkluderande, har Uppsala kommun tillsammans med handikappförbundens samarbetsorgan (HSO Uppsala kommun) tagit fram ett funktionshinderpolitiskt program¹.

Programmet syftar till att skapa förutsättningar för en ökad trygghet samt att upplevelsen av frihet, delaktighet och självbestämmande ska stärkas för personer med funktionsnedsättning. Programmet ska även medvetandegöra om situationen för personer med funktionsnedsättning och verka mot stigmatisering.

I Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning beslutade Uppsala kommun att en brukarombudsman ska tillsättas. I programmets tillhörande handlingsplan fick omsorgsnämnden i uppdrag att tillsätta brukarombudsman och i samråd med HSO Uppsala kommun utarbeta brukarombudsmannens definition och ansvar.

Arbetsprocess

En arbetsgrupp bestående av fyra representanter från HSO samt en sammankallande tjänsteperson från omsorgsförvaltningen träffades vid fem tillfällen under våren 2017. Arbetsgruppen tog fram förslag till definition och ansvar för tjänsten utifrån identifierade behov samt utifrån omvärldsbevakning inom området. Gruppen har under arbetets gång bland annat haft kontakt med Botkyrka kommuns brukarombudsman och Uppsala kommuns äldreombudsman. Arbetsgruppen har även inhämtat synpunkter och tankar kring den nya tjänsten hos Forum för brukarinflytande i Uppsala län.

¹ Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning.

<https://www.uppsala.se/organisation-och-styrning/publikationer/program-for-full-delaktighet-for-personer-med-funktionsnedsattning/>

Från brukarombudsman till brukarombud

Brukarombud är till skillnad mot brukarombudsman är en könsneutral titel. Brukarombud visar även tydligt vilken grupp den är tänkt att representera och presentera. Arbetsgruppen har under arbetsprocessen noterade att föreningen BOiU inte längre benämns som Barnbudsmannen i Uppsala utan Barnombudet i Uppsala län. Föreningen BOiU har tidigare fått frågor från barn när kvinnlig personal benämns som Barnombudsman.

Arbetsgruppens förslag på ny titel ligger i linje med Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning där perspektiven kring barn och jämställdhet särskilt ska prägla och genomsyra Uppsala kommuns funktionshinderpolitiska arbete.

Definition och ansvar

Brukarombudet i Uppsala kommun ska i ett demokratiskt perspektiv stärka inflytandet för kommunens medborgare med funktionsnedsättning genom att tillvarata deras intressen både på individnivå och på kollektiv nivå i FN-konventionens² anda.

Stärka egenmakten hos individen

På individnivå är uppdraget att stärka egenmakten genom att ge information, rådgivning och vägledning om exempelvis vart den enskilde kan vända sig med synpunkter och klagomål på kommunens verksamheter.

Skapa kunskap om livssituationen för medborgare med funktionsnedsättningar

Brukarombudet ska samla in information om hur personer med funktionsnedsättning upplever det stöd som ges av Uppsala kommun och dess anlitate utförare. Brukarombudet ska ta tillvara medborgarnas intressen på kollektiv nivå och sammanställa enskilda ärenden på ett övergripande systematiskt sätt. Detta utifrån Programmet för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och dess målområden.

Brukarombudet ska ta tillvara erfarenheter och information genom att samarbeta med HSO Uppsala kommun, olika forum för brukarinflytande samt ombud, samordnare och andra handikappförbund. Denna kunskap ska användas för att medvetandegöra förvaltningar och politiska nämnder om livssituationen för medborgare med funktionsnedsättning genom exempelvis utbildningar, konferenser och dialogmöten.

Strategiskt arbete gentemot politik och omvärld

Brukarombudet ska vara delaktig i arbetet med att följa upp Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning och FN-konventionen. Brukarombudet ska stimulera till ändamålsenliga åtgärder utifrån den vunna kunskapen om situationen för medborgare med funktionsnedsättningar samt omvärldsbevaka funktionshinderområdet i syfte att hitta exempel på bra, vägledande verksamheter och sprida kunskaper.

Brukarombudet ska årligen sammanställa en årsrapport i vilken tendenser inom området redovisas. Rapporten ska rapporteras till Kommunfullmäktige.

² FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

<http://www.regeringen.se/contentassets/0b52fa83450445aebbf88827ec3eecb8/fns-konvention-om-rattigheter-for-personer-med-funktionsnedsattning-ds-200823>

Brukarombudets placering i Uppsala kommun

Brukarombudet ska arbeta över alla kommunens verksamheter även om tjänsten administrativt kommer vara placerad inom Omsorgsförvaltningen.

Brukarombudet ska likt Äldreombudsmannen inte vara placerat eller påverkas av den organisation det tillhör. Brukarombudet kan med fördel ha sin arbetsplats placerad tillsammans med Äldreombudsmannen, vilken idag har sin arbetsplats vid kommuninformationen.

Brukarombudet ska vara tillgängligt för alla personer som har någon form av funktionsnedsättning. Det innebär tillgänglig på olika sätt som exempelvis via internet, telefon och personliga möten.

Full delaktighet inte bara ett ansvar för Brukarombudet

För att alla ska ha möjlighet till full delaktighet i enlighet med FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning samt Program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning räcker det inte med att anställa ett Brukarombud. Uppsala kommuns nämnder och bolag måste påbörja och/eller fortsätta sitt pågående arbete med att uppnå full delaktighet för alla. Särskilt viktigt är att de projekt som påbörjats kan fortgå samt att olika metoder för brukarinflytande fortsättningsvis utvecklas. Ett samarbete med brukare och brukarorganisationer är viktigt och ska även framledes uppmuntras.

Förslag på kompetens

Utöver arbetsgruppens uppdrag att ta fram förslag på definition och ansvar vill arbetsgruppen även skicka med tankar kring vilken kompetens brukarombudet bör ha.

Brukarombudets bakgrund och erfarenheter:

- Egen erfarenhet av, eller dokumenterad kunskap om, funktionsnedsättning och därtill hörande insatser från kommunen.
- Grundläggande kunskaper om konventioner, lagar och riktlinjer inom funktionshinderområdet.
- Vana och intresse av att arbeta med människor.
- Erfarenhet och intresse för samhällsfrågor och påverkansarbete.
- Engagemang för funktionshinderfrågor.
- Goda kunskaper i att uttrycka sig såväl i tal och skrift.
- Erfarenhet och kunskap om att möta människor med olika behov och i olika sociala miljöer.
- Ha blick och förståelse för komplexiteten utifrån olika personer och befattningars perspektiv. Exempelvis brukarperspektiv, anhörigperspektiv, tjänstepersonsperspektiv och politikerperspektiv.
- Kreativ problemlösare som ser möjligheter och är bra på att få personer att samarbeta.
- Lokalkännedom om Uppsala och kommunens organisation.